

Богомолова В.О.,
здобувачка ОПП Облік і оподаткування
Науковий керівник: **Канцедал Н.А.,**
канд. екон. наук, доцент, завідувач
кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК: ПОНЯТТЯ, ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ

В цивілізованому світі податки – основна форма надходжень до державної казни, які використовуються для різних сфер державної діяльності.

Платники податку на прибуток є актуальним цільовим сегментом як для наукових досліджень [1] так і для практичного обліку

Податок на прибуток – це податок, який сплачується з прибутку юридичної або фізичної особи, яка займається підприємницькою діяльністю.

Сплата податку на прибуток або його частини напряму залежить від обраної підприємством системи оподаткування: загальної чи спрощеної, що впливає не лише на обчислення і досліджуваного податку, а й інших податків, зокрема і податку на додану вартість [2].

Мінімальне податкове зобов'язання платника податку на прибуток – це той мінімум податку, який мають сплатити власники чи користувачі сільгоспугідь до бюджету, з огляду на площі землі та її нормативну грошову оцінку [3].

База оподаткування податку на прибуток визначається як різниця між доходами та витратами підприємства за певний проміжок часу. Для розрахунку податку на прибуток необхідно враховувати всі доходи та витрати. Доходи включають в себе прибуток від продажу товарів або послуг, а витрати - витрати на оренду, зарплату, матеріали та податки.

Об'єктом обкладення податком на прибуток є фінансовий результат, скоригований на податкові різниці, які визначені в ПКУ, а не просто фінансовий результат до оподаткування.

Податок на прибуток для індивідуальних підприємців є оподаткуванням прибутку, отриманого фізичною особою в результаті підприємницької діяльності. Цей податок може бути обчислений на основі чистого прибутку після врахування витрат та витрат на бізнес [4].

Відмінність між податком на прибуток для індивідуальних підприємців і звичайним податком на прибуток полягає в тому, хто саме оподатковується. Звичайний податок на прибуток сплачується корпораціями або юридичними особами, тоді як податок на прибуток для індивідуальних підприємців стосується фізичних осіб, які здійснюють

підприємницьку діяльність. Це означає, що індивідуальні підприємці оподатковують свій власний прибуток, отриманий в результаті бізнесу, як фізичні особи, а не через корпоративну структуру.

Деякі країни надають пільги та винятки від оподаткування для певних видів діяльності, інвестицій, для нових підприємств, експортерів та інноваційних проектів.

Існують різні методи оптимізації оподаткування, які дозволяють зменшити суму сплаченого податку на прибуток законними шляхами. Це можуть бути використання спеціальних режимів оподаткування, податкових вигод або структурування операцій.

Ставка податку на прибуток може варіюватися від країни до країни. У багатьох країнах ставка податку на прибуток може бути фіксованою або прогресивною. Також існують спеціальні ставки для окремих видів діяльності чи регіонів.

Ставка податку на прибуток визначається законодавством країни, вони встановлюються у спеціальних податкових законах або кодексах кожної країни. Загальна ставка податку на прибуток в Україні становить 18 %. Ця ставка застосовується до прибутку підприємств, які не мають спеціальних пільг.

Для малих підприємств встановлена знижена ставка податку на прибуток в розмірі 9 %. Ця ставка застосовується до прибутку підприємств, які відповідають критеріям малого бізнесу.

Також Податковий кодекс України дозволяє зменшувати нарахований податок на: іноземний податок, дивідендний аванс та акциз на важкі дистилляти.

Зміни ставок податку на прибуток можуть вводити парламент або уряд країни шляхом прийняття відповідного законодавства або постанов. Також міжнародні угоди та податкові конвенції можуть впливати на встановлення ставок для платників, які мають міжнародну діяльність.

Терміни подання фінансової звітності визначаються законодавством країни і можуть відрізнятися залежно від типу платника та облікового періоду. Наприклад для юридичних осіб, які обирають фінансовий рік з 1 січня по 31 грудня, термін подання річної податкової звітності – до 1 червня наступного року [5].

Також важливо враховувати, що за порушення термінів подання податкової звітності може призвести до штрафних санкцій. Тому важливо дотримуватися встановлених законодавством термінів подання податкової фінансової звітності для уникнення негативних наслідків.

За порушення термінів подання податкової звітності можуть бути застосовані такі санкції:

1. Штрафи: ПКУ може передбачати штрафні санкції за порушення термінів подання податкової звітності. Сума штрафу може залежати від тривалості затримки у поданні;

2. Пеня: за кожний день затримки у подання податкової звітності може нараховуватись пеня, яка обчислюється відповідно до встановленої ставки;

3. Позбавлення певних пільг: у разі систематичного порушення термінів подання звітності, податковий орган може позбавити платника податків певних пільг або привілеїв;

4. Інші санкції: податковий орган може застосувати інші санкції відповідно до законодавства країни, такі як конфіскація майна або навіть кримінальна відповідальність у випадку умисного ухилення від сплати податку.

Отже, величина податку на прибуток залежить від обсягу прибутку підприємства. Податок може бути обчислений за різними ставками, які встановлюються законодавством. Платниками цього податку є юридичні особи, які отримують прибуток в результаті своєї діяльності.

Податок на прибуток є важливим інструментом фінансової політики держави, спрямований на забезпечення фінансової стабільності та розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Пономаренко О. Г., Канцедал Н. А. Вплив податкових різниць на показники фінансових результатів суб'єктів господарювання: ідентифікація і облік. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. №3(83). С. 78-85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-3-11>.

2. Єрмолаєва М.В, Лега О.В, Канцедал Н.А. Податок на додану вартість: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип.1(10). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/310> DOI: 10.32782/dees.10-22.

3. Податок на прибуток: 30 відповідей на запитання. *Все про бухгалтерський облік*. 2023. №108. 32 с.

4. Податок на прибуток: для всеєдинників і не тільки. *Все про бухгалтерський облік*. 2023. №71. С. 11-12.

5. Хто повинен оприлюднювати річну фінзвітність і коли це робити. *Все про бухгалтерський облік*. 2024. № 5. С.7.